

У першому йдеться про задоволення соціально-правових, генеалогічних і тематичних запитів громадян (архівна довідка, архівний витяг, архівна копія). Науково-інформаційна діяльність як вид інформаційно-аналітичної діяльності архівних установ полягає у можливості і потребі створення вторинного інформаційно-аналітичного документа, створення інформаційно-пошукових засобів роботи з документами, налагодження та забезпечення інформаційно-комунікаційного зв'язку НАФ і користувачів архівної інформації [1].

Крім того, треба брати до уваги сучасні техніко-технологічні вимоги і можливості опрацювання великих масивів документованої інформації, особливості діяльності суспільства в умовах віртуалізації інформаційного простору, карантинних обмежень та формування запитів громадян. Затребуваність інформаційно-аналітичної діяльності архівних установ актуалізується з огляду на швидке оновлення технічних засобів роботи з документами й технологій опрацювання документної інформації (ПК, програмне забезпечення, інтернет-доступ і захист архівної інформації), швидкість старіння вторинних документів та запити користувачів на аналітичну інформацію [3].

Отже, завдання діяльності архівних установ можна подати у вигляді поєднання, з одного боку, – здійснення обліку та зберігання архівних документів, а з іншого – розповсюдження ретроспективної, поточної інформації в просторі й часі. Тим самим архіви, реалізуючи інформаційну діяльність задля збереження ретроспективної інформації, створюють умови для ґрунтовного і всебічного використання відомостей документів Національного архівного фонду. Одночасно реалізується функція архівної справи як елемента документної інформаційно-комунікаційної сфери життя суспільства і посередництва між утворювачами і споживачами ретроспективної документної інформації. А споживачі архівної інформації сьогодні потребують як вільного (безпосереднього та інтелектуального) доступу до архівних документів, так і аналітичного інформаційного продукту.

Список використаних джерел

1. Пиріг Р. Я. Національний архівний фонд України (НАФ України). *Енциклопедія історії України*: Т. 7: Мі–О / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во «Наукова думка», 2010. 728 с.: іл. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Natsionalnyj_arkhivnyj
2. Державна архівна служба України. URL: <https://www.archives.gov.ua/>
3. Інформаційно-аналітична діяльність. URL: <https://engage.org.ua/informaczijno-analitichna-diyalnist/>

**Вдовіна О. О., канд. наук з соц. комунікацій,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава**

БІБЛІОТЕКА У КОРПОРАТИВНОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО

Сучасне світове співтовариство прямує до відкритого інформаційного простору, що передбачає відсутність будь-яких перешкод в отриманні інформації. Цей процес супроводжується змінами в усіх сферах людської діяльності, бібліотечна справа – не виняток.

Бібліотеки – невід'ємний складник інформаційно-освітнього середовища, яке, на думку дослідника Ю. Жука, можна визначити як «середовище, що поєднує компоненти, які забезпечують інформатизацію основних видів діяльності: освітньої (навчально-виховного процесу), управління (освітнім процесом, контингентом здобувачів, матеріально-технічними, інформаційними, кадровими ресурсами), забезпечення комунікації (повноцінний інформаційний обмін), автоматизації управлінських і педагогічних процесів, узгоджене

оброблення використання інформації [1]. Бібліотеки переосмислюють свою роль та завдання у корпоративному інформаційно-освітньому середовищі, адже перед ними стоїть задача реалізації низки інновацій, спрямованих на розширення доступності, підвищення якості та ефективності інформаційно-бібліотечного та бібліографічного обслуговування, сприяння інтенсифікації та успішної адаптації системи підготовки майбутніх фахівців до вимог Болонського процесу, виконуючи водночас і свої традиційні функції [2], до яких належать: виховна, культурологічна, інформаційна, навчальна, пізнавальна, розвивальна та освітня функція бібліотеки, яку можна визначити як автоматизовану систему бібліотеки, котра є її складовою та забезпечує доступ до інформації в електронній формі [3].

Зауважимо, що сучасні умови роботи бібліотек закладів вищої освіти (активна євроінтеграція України, пандемія Covid-19, законодавчі новації у сфері освіти, спроба імплементації у власну діяльність кращих світових та європейських практик освітньої діяльності) спричиняють необхідність модернізації методів роботи та освоєння нових технологій.

Розвиток бібліотеки закладу вищої освіти (далі – ЗВО) визначається низкою факторів [4]: зміною тематики запитів користувачів; розширенням видів і форм наданих бібліотечних та інформаційних послуг; здатністю колективу бібліотечних працівників вирішувати завдання щодо повного забезпечення запитів, що надходять. Бібліотеки сприяють формуванню професійних, комунікативних та соціальних компетентностей здобувачів освіти, навчають їх орієнтуватися у постійно змінюваному інформаційному полі, адже рівень обслуговування користувачів бібліотеки (науково-педагогічних працівників, здобувачів, аспірантів, докторантів) безпосередньо пов'язаний із забезпеченням інформаційної підтримки науки та досягненням якісно нового, високого рівня освіти.

Окремої уваги заслуговують бібліотеки технічних ЗВО, адже на них впливають різноманітні чинники як-то: інфраструктура університету, ступінь підтримки бібліотеки керівництвом закладу, рівень активності користувачів, здатність співробітників бібліотеки побудувати оптимальну модель обслуговування тощо.

Науково-технічна бібліотека (далі – НТБ) Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» є яскравим прикладом відповідності НТБ сучасним вимогам та тенденціям, адже у бібліотеці:

- ✓ встановлено ліцензійне програмне забезпечення – автоматизована бібліотечна інформаційна система «Університетська бібліотека «UniLib» (розробник – Харківський інститут внутрішніх справ), оновлена до останньої версії 2.109. Цей програмний продукт повністю автоматизує бібліотечні процеси, зокрема: комплектування фонду (від реєстрації нових надходжень до роздрукування інвентарних книг); наукове опрацювання документів; інформаційно-бібліографічне обслуговування (аналітичний опис нових надходжень, виконання довідок із використанням електронних ресурсів); обслуговуванням читачів (видання і приймання літератури за допомогою штрих-кодової технології для ідентифікації як читачів, так і книг);

- ✓ фахівцями регулярно наповнюється інституційний репозиторій, який нині нараховує 8 350 документів та є унікальним фондом видань наукової та частково навчальної тематики за профілем університету;

- ✓ ефективною та затребуваною (особливо у період дистанційного навчання та карантину) є також електронна бібліотека, яка охоплює понад 11 000 документів (конспекти лекцій науково-педагогічних працівників, навчальні посібники, методичні рекомендації, робочі програми навчальних дисциплін, нормативні документи з якості освіти, монографії, матеріали та збірники конференцій, що проводилися в університеті, тощо);

- ✓ на базі бібліотеки, спільно з провідними її фахівцями, проводяться практичні заняття з дисципліни «Бібліотекознавство та книгознавство», де студенти опановують практичні засади бібліотечної роботи;

- ✓ має офіційну сторінку на Facebook (<https://www.facebook.com/ntb.nupp/>), де висвітлюються важливі події з життя бібліотеки (культурні заходи, події, надходження літератури тощо).

Отже, можемо зробити висновок, що вузівські бібліотеки збирають, зберігають, вивчають, науково обробляють інформацію, в якій міститься колосальний людський досвід, знання; забезпечують соціальну адаптацію особистості, задовольняють потреби читачів у саморозвитку, залученні до суспільних норм буття і культури; відіграють виняткову роль

у корпоративному інформаційно-освітньому середовищі ЗВО, використовують традиційні форми обслуговування користувачів, вдало поєднуючи їх з інноваційно-комунікаційними, впливають на формування інформаційної культури користувачів, стають генератором зовнішніх та внутрішніх інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Данилишина К. О. Структура інформаційного освітнього середовища та використання його у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/227> (дата звернення: 22.05.2021).
2. Бібліотека вищого навчального закладу у формуванні інформаційної культури студента. URL: <http://library.znu.edu.ua/articles/1263.ukr.html> (дата звернення: 22.05.2021).
3. Кривова Н. В., Середкина Л. Г. Функции современной вузовской библиотеки. URL: file:///C:/Users/User/Desktop/elibrary_30736004_47967049.pdf (дата звернення: 22.05.2021).
4. Кучерява Н. М. Бібліотека вузу: нові завдання та можливості. URL: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2000/doc/tom2/s9/Doc7.HTML> (дата звернення: 22.05.2021).

*Яворська Т. М., канд. пед. наук,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Стратегічним ресурсом розвитку сучасного суспільства є інформація, що перетворилася на цінність. Сучасний період розбудови інформаційного суспільства визначається безперервними потоками даних, що містять інформацію, знання, ідеї та інновації.

Центральне місце в оновленні та реструктуризації усіх видів діяльності посідають сьогодні інформаційно-комунікаційні, цифрові технології, що мають вирішальний вплив на зміни в соціальній структурі суспільства, економіці, освіті, культурі тощо.

Значні трансформації відбуваються в такій інформаційній та культурно-просвітницькій інституції, як бібліотека. Змінюються підходи до еволюційного розвитку бібліотек, їхньої місії в сучасному суспільстві, соціальних функцій, включення в нове інформаційно-комунікаційне та цифрове середовище, адаптації системи бібліотечних послуг до нових інформаційних потреб і запитів користувачів. Відтак, створення ефективної системи управління бібліотекою для її сталого функціонування та розвитку в єдиному інформаційно-комунікаційному просторі є одним із найважливіших завдань сьогодення.

Сучасні виклики навколишнього середовища значно впливають на управлінську діяльність, підвищуються вимоги до процесів прийняття управлінських рішень. Впровадження інформаційних, цифрових технологій вимагає швидкої реакції на зміни навколишнього середовища і прийняття оперативних рішень.

Бібліотеки України прагнуть до подальшої інтеграції у світовий інформаційно-комунікаційний простір, що зумовлює необхідність формування інноваційної моделі управління, становлення якої на сьогодні є запорукою досягнення сталого розвитку бібліотечного соціального інституту, його системних трансформацій. Однією з головних причин низької активності та незадовільного рівня розвитку вітчизняних бібліотек є недосконалість науково-методичної бази управління бібліотечно-інформаційними процесами в умовах швидкозмінюваного зовнішнього середовища.

Успіх прийняття управлінських рішень залежить від багатьох умов та факторів, серед яких: осучаснена нормативно-правова база, об'єктивний аналіз актуальної інформації, єдність методологічних підходів до процесів управління бібліотечними установами,